

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 766/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti ATTICA a. s., Hrnčiarska 23, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nicol Hlaváčiková s. r. o., Bočná 10, Košice, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Nicol Hlaváčiková, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti ATTICA a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 porušené boli.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach j e p o v i n n ý u h r a d iť obchodnej spoločnosti ATTICA a. s. trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne Advokátskej kancelárie Nicol Hlaváčiková s. r. o., Bočná 10, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením č. k. III. ÚS 766/2017-10 z 12. decembra 2017 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti ATTICA a. s., Hrnčiarska 23, Košice (ďalej len „sťažovateľka“) v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 a súčasne odložil vykonateľnosť tohto uznesenia do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je ako žalobkyňa stranou civilného sporového konania vedeného na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 29 Cb 115/2015, v ktorom sa domáha proti [REDAKOVANÉ] ako žalovanému z titulu náhrady škody zaplatenia sumy 610 768,30 € s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 29 Cb 115/2015-37 zo 17. februára 2016 sťažovateľke nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil tým, že sťažovateľka, ktorá je podnikateľom, nepreukázala, že je v nepriaznivej majetkovej situácii spôsobenej nepredvídanými okolnosťami, ktoré nemajú pôvod v podnikaní. Sťažovateľke bolo toto

rozhodnutie doručené 10. marca 2016. Sťažovateľka podala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 29 Cb 115/2015-37 zo 17. februára 2016 odvolanie (elektronicky so zaručeným elektronickým podpisom) 28. marca 2016 (podanie bolo prijaté okresným súdom 28. marca 2016 o 14.12 h).

3. Krajský súd uznesením č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 odvolanie sťažovateľky odmietol ako oneskorene podané. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že pätnásťdňová odvolacia lehota začala sťažovateľke plynúť 11. marca 2016 a uplynula 25. marca 2016 – „*piatok pracovný deň*“. Pokiaľ preto podala sťažovateľka odvolanie až 28. marca 2016, podala ho po uplynutí odvolacej lehoty.

4. Sťažovateľka sťažnosť doručujú ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 odôvodnila tým, že krajský súd prehliadol, že piatok 25. marca 2016 bol dňom pracovného pokoja (sviatok Veľký piatok). Krajský súd nepreveril, na aký deň Veľký piatok ako deň pracovného pokoja pripadol. To, že Veľký piatok pripadol v roku 2016 na 25. marca bolo pritom skutočnosťou všeobecne známou, ktorá bola známa štatisticky významnému počtu osôb na určitom území a musela byť známa aj rozhodujúcim sudcom. Pretože pätnásť deň odvolacej lehoty (25. marec 2016) pripadol na sviatok, ktorý je dňom pracovného pokoja, pokiaľ sťažovateľka odvolanie podala 28. marca 2016, podala ho včas. Ak krajský súd jej odvolanie odmietol, odňal jej možnosť konať pred súdom, odmietol jej prístup k súdu druhej inštancie, a tým porušil sťažovateľkou označené základné práva.

5. Sťažovateľka preto navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

6. Predseda krajského súdu sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1SprV 20/2018 z 11. januára 2018, v ktorom uviedol: „*Súhlasíme s vecnou stránkou prijatej ústavnej*

sťažnosti obchodnej spoločnosti ATTICA a.s., Hrnčiarska 23, 040 01 Košice v otázke posúdenia posledného dňa lehoty na podanie odvolania.

Posledným dňom lehoty 15 dní na podanie odvolania v predmetnej veci bol deň 25. 03. 2016 - Veľký piatok - sviatok, čo nebolo zohľadnené pri počítaní lehoty odvolacím súdom. Preto podľa § 57 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, účinného v čase podania odvolania, posledným dňom lehoty na podanie odvolania bol najbližší nasledujúci pracovný deň - utorok, dňa 29. 03. 2016. Preto, ak sťažovateľka podala odvolanie dňa 28. 03. 2016, podala ho v zákonnej odvolacej lehote. Jej ústavnú sťažnosť preto považujeme za dôvodnú.

Súhlasíme s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Súhlasíme s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti. “

7. Právna zástupkyňa sťažovateľky sa k stanovisku krajského súdu nevyjadrila.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Ústavný súd považuje za potrebné najprv uviesť, že samotná otázka, či odvolanie sťažovateľky smerujúce proti uzneseniu súdu prvého stupňa bolo podané včas, a teda v súlade s procesnoprávnymi predpismi, je skutková otázka, ktorej preskúmavanie ústavným súdom je vo všeobecnosti limitované jeho ústavným postavením (I. ÚS 568/2015).

15. Ústavný súd konštatoval, že skutkové závery všeobecného súdu môžu byť predmetom jeho preskúmania iba vtedy, ak by z nich vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov

16. Ako z odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 vyplýva, krajský súd odvolanie sťažovateľky odmietol ako oneskorene podané po tom, čo konštatoval, že pätnásťdňová odvolacia lehota začala sťažovateľke plynúť 11. marca 2016 a uplynula 25. marca 2016 a tento deň označil krajský súd ako „*piatok pracovný deň*“. Ako ďalej z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, sťažovateľka odvolanie podala 28. marca 2016.

17. Podľa § 2 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 241/1993 Z. z. o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch v znení neskorších predpisov ďalšími dňami pracovného pokoja okrem nediel sú tieto sviatky:... b) Veľký piatok, c) Veľkonočný pondelok...

Podľa § 57 ods. 2 poslednej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

18. Skutočnosť, že Veľký piatok pripadol v roku 2016 na 25. marec, je skutočnosťou všeobecne známou a nie je potrebné ju dokazovať.

19. Pretože krajský súd v rozpore s touto všeobecne známou skutočnosťou nezohľadnil, že 25. marec 2016 bol dňom pracovného pokoja, v dôsledku čoho v zmysle § 57 ods. 2 poslednej vety OSP bol posledným dňom odvolacej lehoty pre sťažovateľku utorok 29. marec 2016 a sťažovateľka odvolanie podala ešte 28. marca 2016, záver

krajského súdu o oneskorenosti podaného odvolania a tým aj jeho rozhodnutie o odmietnutí odvolania z tohto dôvodu neobstoja.

20. Ústavný súd akcentuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy v prvom rade chráni právo na prístup k súdu, ktoré je aj v danej veci v stávke. Článok 46 ods. 1 ústavy (obdobne i čl. 36 ods. 1 listiny) je práve týmto spôsobom primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05). Aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považuje nezákonné odmietnutie odvolania za odňatie možnosti konať pred súdom (R 23/1994, II. ÚS 30/2016 bod 14). Zákonná a ústavná ochrana prístupu k súdu sa tu plne prekrývajú. Judikatúra ústavného súdu vychádza z konceptu zákonnej konkretizácie práva na súdnu ochranu a z požiadavky zabezpečiť reálnosť prístupu (I. ÚS 84/97, II. ÚS 88/01, II. ÚS 400/2011) k jednotlivým zákonom upraveným štádiám a inštanciam konania. Z toho vyplýva, že ak už zákon pozná určitý inštitút, opravný prostriedok, tak sa na jeho uplatňovanie vzťahujú záruky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, aj keď, prirodzene, nie každé porušenie zákona je porušením čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 216/2017).

21. Ústavný súd preto konštatuje, že záver krajského súdu o potrebe odmietnuť odvolanie sťažovateľky ako oneskorené je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný a rozhodnutím krajského súdu došlo zároveň k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a porušeniu princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v ďalšom inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

22. S ohľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že uznesením krajského súdu č. k. 4 Cob 44/2016-52 z 21. júna 2016 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

23. Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší v rozsahu, v ktorom toto rozhodnutie porušilo základné právo (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde), a v tomto rozsahu vec vráti na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľky bolo potrebné napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

24. V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku nálezu).

25. Krajský súd vychádzajúc z toho, že odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu č. k. 29 Cb 115/2015-37 zo 17. februára 2016 bolo podané včas, bude sa musieť vysporiadať s otázkou jeho dôvodnosti, rešpektujúc v ďalšom konaní základné práva strán sporu na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj ich právo na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru).

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu za 2 úkony právnej služby [prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti v roku 2017 podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov]. Základná sadzba za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je 147,33 € a hodnota režijného paušálu 8,84 €. Celkovo tak trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 312,34 €. Pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, tak celková suma je 374,81 €.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde; bod 3 výroku nálezu).

28. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2018